

Advies 2022/07

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Bescherming van platformwerkers

Samengevat.....	2
1 Context.....	4
2 Voorstellen tot betere bescherming van platformwerkers	4
2.1 Meer rechtszekerheid bij de beoordeling van de arbeidsrelatie	4
2.1.1 Motivering	4
2.1.2 Toepassingsgebied	5
2.1.3 Lijst van specifieke beoordelingscriteria	5
2.1.4 Verduidelijkingen	6
2.2 Verplichte verzekering tegen arbeidsongevallen.....	7
2.2.1 Motivering	7
2.2.2 Toepassingsgebied	7
2.2.3 Uitbreiding arbeidsongevallenwet.....	7
2.2.4 Verduidelijkingen	8
3 Advies van het Comité.....	8
3.1 Wettelijk vermoeden van arbeidsovereenkomst.....	10
3.1.1 Begrippenkader	10
3.1.2 Vermoeden.....	11
3.1.3 Beoordelingscriteria	12
3.1.4 Europese initiatieven.....	15
3.1.5 Interne verwijzingen in de Arbeidsrelatieswet	16
3.2 Bescherming tegen arbeidsongevallen	16
3.2.1 Principiële overwegingen	16
3.2.2 Overwegingen bij de voorgestelde modaliteiten	18
3.2.3 Implementatie	20

Samengevat

Het ABC formuleert een **negatief advies** bij hoofdstuk 4 van een voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen. Met dit hoofdstuk wil men bepaalde platformwerkers beter beschermen door:

- voor wat betreft de beoordeling van hun arbeidsrelatie (punt 2.1) een wettelijk vermoeden van arbeidsovereenkomst in te voeren indien aan een minderheid van een reeks vooropgestelde beoordelingscriteria is voldaan.
- een verplichte verzekering tegen het risico op arbeidsongevallen in te voeren (punt 2.2). Hiertoe voorziet hoofdstuk 4 de uitbreiding van het toepassingsgebied van de bestaande Arbeidsongevallenwet voor werknemers tot personen i) die tegen vergoeding een activiteit uitoefenen via een digitaal platform dat opdracht geeft en ii) waarvan de arbeidsrelatie op basis van de Arbeidsrelatiewet gekwalificeerd wordt als zelfstandige.

Het Comité baseert zich voor zijn advies (punt 3) op een reeks **princiële en technische overwegingen** bij de tekst. Deze laten zich als volgt laten samenvatten :

Voor wat de invoering van een **vermoeden van arbeidsovereenkomst** (punt 3.1) betreft, stelt het Comité het volgende:

- De **definitie van een 'platform dat opdracht geeft' is problematisch** (punt 3.1.1). Ze laat geen eenduidige afbakening van het toepassingsgebied toe, gaat voorbij aan de grote verschillen tussen de platformen in het gebruik van algoritmes en verwijst reeds naar een gezagselement¹. Omdat de voorgestelde definitie te veel interpretatieruimte laat over het specifieke toepassingsgebied van de maatregel en niet focust op de platformen waar zich kwalificatieproblemen zouden kunnen voordoen, vreest het Comité dat de maatregel in de praktijk i) breder zal toegepast worden dan bedoeld en ii) aanleiding zal geven tot meer in plaats van minder rechtszekerheid.
- Het **ABC is nooit voorstander geweest van een mathematische benadering** van de kwalificatie van een arbeidsrelatie, omdat dit geen rekening houdt met de realiteit. In eenzelfde sector, zelfs voor eenzelfde beroep, kan een arbeidsrelatie beschouwd worden als werknemer of als zelfstandige (punt 3.1.2).
- Een **eenzijdig vermoeden van arbeidsovereenkomst** gaat in **tegen de geest van de Arbeidsrelatiewet**, die de **statuten van werknemer en zelfstandigen evenwaardig** behandelt. Voor het ABC is die gelijkwaardige behandeling essentieel en bijgevolg kan het zich niet vinden in het gebruik van een eenzijdig vermoeden.
- De **criteria** waarop het vermoeden van arbeidsovereenkomst steunt, roepen **vragen op van principiële en technische aard** (zo zijn sommige criteria zijn subcriteria van andere) en zijn **niet pertinent** om een correcte beoordeling de aard van een arbeidsrelatie toe te laten (punt 3.1.3). Dit vergroot de kans dat het vermoeden vaak weerlegd moet worden.
- Het is **problematisch** dat het **vermoeden** in werking treedt als slechts aan een **minderheid van de vooropgestelde criteria** is voldaan. Ook hier stellen zich vragen die

---

¹ Ze omvat elementen die wijzen op een arbeidsrelatie als werknemer

verband houden met de gelijke behandeling, ook al beschikt men over de mogelijkheid om ze te weerleggen aan de hand van de algemene criteria.

Voor wat betreft de bescherming tegen arbeidsongevallen (punt 3.2) is het ABC van oordeel dat:

- de **motivering** voor de maatregel, i.c. verhoogd risico op arbeidsongevallen bij platformwerkers, **niet overtuigend** is (punt 3.2.1).
- de voorgestelde regeling inherent **discriminatoir** is doordat ze een **verschil in behandeling doet ontstaan tussen beoefenaars van eenzelfde beroep of activiteit** en dit louter op basis van de manier (i.c. het gebruikte communicatiemiddel) waarop zelfstandigen opdrachten ontvangen van hun klanten (punt 3.2.1). Het ABC kan principieel niet instemmen met een andere sociale bescherming voor dezelfde categorieën van bijdragebetalenden.
- de tekst niet duidelijk maakt of de bescherming tegen arbeidsongevallen ook van toepassing is op personen die via het stelsel van de **deeleconomie** werken (punt 3.2.2). Indien dat de bedoeling zou zijn creëert het ontwerp de facto een derde statuut tussen dat van werknemers en zelfstandigen. Dit is iets waartegen de sociale partners zich steeds unaniem verzet hebben.
- het **niet wenselijk** is om – zoals het voorontwerp voorziet - de **bescherming tegen arbeidsongevallen te koppelen aan de definitie van opdrachtgevend platform en platformwerker** (punt 3.2.2). Deze definities hebben ernstige tekortkomingen, onder meer voor wat betreft de interpretatie van het precieze toepassingsgebied (cf. supra). Het is daarom niet mogelijk om de begunstigden van de maatregel op een eenduidige wijze te identificeren waardoor er grote onzekerheid wordt gecreëerd. Dit zal tot juridische betwistingen na ongevallen leiden, inz. wanneer een zelfstandige platformwerker zou vermoeden dat hij mogelijk onder de regeling valt terwijl het platform het daar niet mee eens zou zijn.
- **de eigenheid van de sociale stelsels van werknemers en zelfstandigen moeten worden gerespecteerd** (punt 3.2.2). De sociale zekerheid van de zelfstandigen is geregeld via hun sociaal statuut, de financiering van de sociale prestaties en de instellingen verloopt via het globaal financieel beheer van het sociaal statuut, zelfstandigen nemen via de erkende zelfstandigenorganisaties vertegenwoordigd in het ABC deel aan het sociaal overleg en geschillen die de zelfstandigen en hun sociaal statuut aanbelangen worden behandeld door een kamer van de arbeidsgerechten samengesteld uit een voorzitter en twee sociale rechters-zelfstandigen. Het Comité vindt dat elke regeling deze principes moet respecteren. Het is voor het ABC dan ook uitgesloten om de invoeringen van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen te regelen via een uitbreiding van het toepassingsgebied van de Arbeidsongevallenwet voor werknemers.

1 Context

Het federaal regeerakkoord van oktober 2020 voorziet een hervorming van de arbeidsmarkt en -organisatie². De hervorming moet bijdragen aan een geleidelijke verhoging van de werkzaamheidsgraad³.

In het licht van het voorgaande werkte de federale regering in februari 2022 de zogenaamde 'Arbeidsdeal' uit. Het gaat om de beslissing over een pakket maatregelen gericht op de modernisering van de arbeidsmarkt. Naast een flexibilisering van de arbeidstijd⁴, een ondersteuning van de ontwikkeling van talenten en de bevordering van de jobmobiliteit, wil de regering met de Arbeidsdeal ook een antwoord bieden op uitdagingen die samengaan met de opkomst van de digitale economie. Zo wil de regering o.m. komen tot een betere bescherming van (bepaalde) platformwerkers.

Aan het ABC wordt gevraagd om advies uit te brengen over de maatregelen die in de Arbeidsdeal zijn opgenomen om een betere bescherming van platformwerkers te realiseren.

2 Voorstellen tot betere bescherming van platformwerkers

Aan het Comité wordt voor advies een voorontwerp van wet voorgelegd dat bepaalde platformwerkers :

- meer rechtszekerheid moet bieden voor wat betreft de beoordeling van hun arbeidsrelatie (hoofdstuk 4, afdeling 1);
- verzekert tegen het risico op arbeidsongevallen (hoofdstuk 4, afdeling 2).

2.1 Meer rechtszekerheid bij de beoordeling van de arbeidsrelatie

Om platformwerkers meer rechtszekerheid te bieden, voorziet het voorgelegde voorontwerp van wet de invoering van een weerlegbaar vermoeden van arbeid in loondienst voor een bepaald segment van de platformeconomie. Hiertoe wordt in de Arbeidsrelatiewet een nieuw hoofdstuk V/2 ingevoegd.

2.1.1 Motivering

Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp, is uit de recente rechtspraak in België gebleken dat er zich bij de beoordeling van arbeidsrelaties in de platformeconomie problemen zouden stellen met betrekking tot de interpretatie van de bepalingen van de Arbeidsrelatiewet. De invoering van een weerlegbaar vermoeden van een arbeidsovereenkomst zou deze problemen moeten verhelpen en voor meer rechtszekerheid moeten zorgen. In de memorie van toelichting wordt de vergelijking gemaakt met de weerlegbare vermoedens die de Arbeidsrelatiewet vandaag reeds bevat voor bepaalde economische sectoren⁵.

---

² Punt 2.2 van het federaal regeerakkoord van 30 september 2020

³ Tot 80% in 2030

⁴ O.m. om een betere combinatie tussen arbeid en gezin mogelijk te maken.

⁵ Het gaat om fraudegevoelige sectoren; nl. de sectoren van de bouw, de schoonmaak, de bewaking, het transport, de land- en tuinbouw

2.1.2 Toepassingsgebied

Het voorontwerp van wet voert een weerlegbaar vermoeden van arbeidsovereenkomst in als hulpmiddel voor de beoordeling van overeenkomsten tussen exploitanten van digitale platformen die opdracht geven en hun platformwerkers. In het voorontwerp worden daarbij de volgende definities gehanteerd :

- Digitaal platform⁶: de onderneming die op verzoek van particuliere of professionele klanten diensten tegen vergoeding aanbiedt als tussenpersoon, met een zekere mate van controle, en die direct of indirect door medewerkers worden verricht, ongeacht of deze diensten ter plaatse of online worden verricht.
- Digitaal platform dat opdracht geeft: het digitale platform dat via een algoritme of elke andere gelijkwaardige methode of technologie een beslissings- of controlebevoegdheid kan uitoefenen met betrekking tot de wijze waarop de diensten moeten worden verricht en met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden of de verloning.
- Platformexploitant: de natuurlijke persoon of rechtspersoon die, rechtstreeks of via een tussenpersoon, het digitaal platform of het digitaal platform dat opdracht geeft exploiteert.
- Platformwerker: de natuurlijke persoon die tegen vergoeding een activiteit uitoefent via een digitaal platform dat opdracht geeft.

2.1.3 Lijst van specifieke beoordelingscriteria

De beoordeling van overeenkomsten tussen exploitanten van digitale platformen die opdracht geven en hun platformwerkers moet volgens het voorontwerp van wet gebeuren op grond van een lijst van acht specifieke criteria.

1. De platformexploitant kan exclusiviteit eisen met betrekking tot zijn werkterrein.
2. De platformexploitant kan een mechanisme van geolokalisering gebruiken voor andere doeleinden dan de goede werking van zijn basisdiensten.
3. De platformexploitant kan de vrijheid van de platformwerker inperken in de manier waarop het werk wordt uitgevoerd.
4. Het platform kan het inkomensniveau van een platformwerker beperken, in het bijzonder door uurtarieven te betalen en/of door het recht van een individu te beperken om werkaanbiedingen te weigeren op basis van het aangeboden tarief en/of door het individu niet toe te staan de prijs van de dienst te bepalen. Collectieve overeenkomsten met erkende werknemersorganisaties zijn van deze clausule uitgesloten.
5. Met uitzondering van maatregelen of voorschriften die bij wet zijn voorgeschreven of die noodzakelijk zijn ter bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de gebruikers van de dienst, met inbegrip van klanten of de werknemers zelf kan, de platformexploitant van een platformwerker eisen dat hij zich houdt aan dwingende voorschriften inzake voorkomen, gedrag ten aanzien van de afnemer van de dienst of de uitvoering van het werk.

---

⁶ Deze definitie gaat uit van de definitie die is opgenomen in de resolutie van het Europees Parlement van 16 september 2021 over eerlijke arbeidsvoorwaarden, rechten en sociale bescherming voor platformwerkers.

6. Het platform kan de prioritering bepalen van toekomstige werkaanbiedingen en/of het bedrag dat voor een opdracht wordt geboden en/of de bepaling van de rangschikking door gebruik te maken van de verzamelde informatie en door de uitvoering van de prestatie door de platformwerkers, met uitsluiting van het resultaat van deze prestatie, met name met elektronische middelen te controleren.
7. De platformexploitant kan, eventueel door middel van sancties, de vrijheid van organisatie van het werk inperken, in het bijzonder de vrijheid om zijn werkuren of zijn afwezigheidsperiodes zelf te kiezen, om taken te aanvaarden of te weigeren of om een beroep te doen op onderaannemers of vervangers, behalve wanneer de wet de mogelijkheid om een beroep te doen op onderaannemers uitdrukkelijk beperkt.
8. De platformexploitant kan de mogelijkheid voor de platformwerker om buiten het platform een klantenbestand op te bouwen of om werkzaamheden voor een derde te verrichten, inperken.

Men vermoedt het bestaan van een arbeidsovereenkomst, indien ten minste 3 van de 8 criteria of 2 van de laatste 5 criteria⁷ zijn vervuld. Het vermoeden kan met elk rechtsmiddel worden weerlegd⁸, onder andere op basis van de algemene criteria van de Arbeidsrelatiewet.

Het voorontwerp van wet bepaalt dat de beoordeling moet gebeuren op basis van de feitelijke uitoefening van de arbeidsrelatie en dat daarbij ook moet rekening worden gehouden met het bestaan van algoritmes.

2.1.4 Verduidelijkingen

De memorie van toelichting bij het voorontwerp verduidelijkt dat :

- het bestaan van een algoritme op zichzelf is volledig neutraal is en het loutere gebruik ervan dus niet leidt tot een kwalificatie als werknemer. Er moet gekeken worden of die algoritmes feitelijk de vrijheid van organisatie werk en organisatie werktijd inperken.
- het platform/de platformexploitant, om aan de 8 criteria te voldoen, de genoemde handelingen niet daadwerkelijk hoeft uit te voeren ; het feit dat hij daartoe in staat is, is voldoende⁹.

De memorie van toelichting benadrukt ook dat de invoering van het wettelijk weerlegbaar vermoeden zoals opgenomen in het voorontwerp van wet in overeenstemming is met :

- de Belgische rechtspraak.
- de basisprincipes en de filosofie van de Arbeidsrelatiewet¹⁰ :
  - de feitelijke uitoefening primeert bij de beoordeling;

---

⁷ Deze 5 criteria zijn geïnspireerd op de criteria die zijn vastgesteld in het voorstel van Europese richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsomstandigheden in het kader van werk via een platform dat opdrachten geeft.

⁸ In geval van weerlegging, preciseert de memorie van toelichting dat de rechter dan geen rekening moet houden met de andere vermoedens waarin de artikelen 337/1 en 337/2 van de Arbeidsrelatiewet voorzien.

⁹ De memorie van toelichting verwijst in dit verband naar de jurisprudentie van het Hof van Cassatie.

¹⁰ Die onder meer het gebruik van specifieke criteria voorziet.

- de specifieke criteria voor platformwerk respecteren de inhoud van de algemene criteria en blijven eraan ondergeschikt.
- de logica en de filosofie van i) de resolutie van het Europees Parlement van 16 september 2021 over behoorlijke arbeidsvoorwaarden, rechten en sociale bescherming van platformwerkers en ii) het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie van 9 december 2021 betreffende de verbetering van de arbeidsomstandigheden in het kader van platformwerk¹¹ :
  - de resolutie onderschrijft het instellen van een vermoeden;
  - in de memorie van toelichting bij de richtlijn wordt de noodzaak onderstreept om het werken via tussenkomst van een platform en het beheer van algoritmes te reglementeren;
  - er wordt uitgegaan van de feitelijke uitoefening;
  - er is een noodzaak om bij de beoordeling rekening te houden met het gebruik van algoritmen;
  - vijf van de acht criteria in het voorontwerp zijn geïnspireerd op de beoordelingscriteria die voorzien zijn in de Europese richtlijn.

2.2 Verplichte verzekering tegen arbeidsongevallen

2.2.1 Motivering

De memorie van toelichting bij het voorontwerp van wet stelt dat i) veel platformwerkers diensten presteren in activiteiten waar de kans op een arbeidsongeval een veelvoud is van dat van de gemiddelde werknemers en ii) dit voor de zelfstandigen dat niet anders zal zijn. De memorie stelt dat het daarom het wenselijk is om de toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende arbeidsongevallen, te verruimen tot dit type van zelfstandige dienstverleners.

2.2.2 Toepassingsgebied

De sociale zekerheid voor werknemers omvat een tak voor arbeidsongevallen en beroepsziekten. In geval van een arbeidsovereenkomst met een digitaal platform als werknemer is de platformwerker dus automatisch tegen dit risico gedekt.

Het voorontwerp van wet voorziet een verzekering tegen arbeidsongevallen voor de platformwerkers die tegen vergoeding een activiteit uitoefenen via een digitaal platform dat opdracht geeft en waarvan de arbeidsrelatie gekwalificeerd wordt als zelfstandige.

2.2.3 Uitbreiding arbeidsongevallenwet

Het voorontwerp van wet voorziet de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 10 april 1971 betreffende arbeidsongevallen tot de zelfstandigen die diensten verrichten via een digitaal platform dat opdracht geeft. Deze uitbreiding wordt gerealiseerd door in de

---

¹¹ Deze Europese initiatieven verzetten zich tegen de invoering van een derde statuut en pleiten voor de invoering van een weerlegbaar vermoeden. Voor meer informatie, zie advies 2022/01.

arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 een nieuw artikel op te nemen, dat het toepassingsgebied uitbreidt tot deze specifieke groep.

Er is voorzien in verschillende delegaties aan de Koning om de bijzondere toepassingsvoorwaarden¹² van deze verplichting te bepalen voor deze zelfstandigen.

2.2.4 Verduidelijkingen

In de memorie van toelichting wordt uitdrukkelijk gesteld dat :

- de aansluiting van platformen en platformwerkers bij de arbeidsongevallenverzekering geen gevolg heeft voor de kwalificatie van de arbeidsrelatie volgens de Arbeidsrelatiewet;
- men met de maatregel tegemoetkomt aan overweging 23 van het Ontwerp van Europese richtlijn dat het belang onderstreept om ook de arbeidsvoorwaarden van echte zelfstandigen die platformwerk verrichten.

3 Advies van het Comité

Het ABC formuleert een negatief advies bij hoofdstuk 4 van het voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen. Het doet dit op basis van een reeks principiële en technische opmerkingen bij de tekst. Deze laten zich als volgt laten samenvatten :

Voor wat de invoering van een vermoeden van arbeidsovereenkomst betreft, stelt het Comité het volgende:

- de definitie van een 'platform dat opdracht geeft' is problematisch (punt 3.1.1). Ze laat geen eenduidige afbakening van het toepassingsgebied toe, gaat voorbij aan de grote verschillen tussen de platformen in het gebruik van algoritmes en verwijst reeds naar een gezagslement¹³. Omdat de voorgestelde definitie te veel interpretatieruimte laat over het specifieke toepassingsgebied van de maatregel en niet focust op de platformen waar zich kwalificatieproblemen zouden kunnen voordoen, vreest het Comité dat de maatregel in de praktijk i) breder zal toegepast worden dan bedoeld en ii) aanleiding zal geven tot meer in plaats van minder rechtszekerheid.
- het ABC is nooit voorstander geweest van een mathematische benadering van de kwalificatie van een arbeidsrelatie, omdat dit geen rekening houdt met de realiteit. In eenzelfde sector, zelfs voor eenzelfde beroep, kan een arbeidsrelatie beschouwd worden als werknemer of als zelfstandige (punt 3.1.2).
- een eenzijdig vermoeden van arbeidsovereenkomst gaat in tegen de geest van de Arbeidsrelatiewet, die de statuten van werknemer en zelfstandigen evenwaardig behandelt. Voor het ABC is die gelijkwaardige behandeling essentieel en bijgevolg kan het zich niet vinden in het gebruik van een eenzijdig vermoeden.

---

¹² Onder meer met betrekking tot de vaststelling van het basisloon, de dekking van de schadevergoeding, het verzamelen van gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de regels betreffende de controle op de dekking van de risico's van arbeidsongevallen via erkende particuliere verzekeringsmaatschappijen of Fedris.

¹³ Ze omvat elementen die wijzen op een arbeidsrelatie als werknemer

- de criteria waarop het vermoeden van arbeidsovereenkomst steunt, roept vragen van principiële en technische aard op (zo zijn sommige criteria zijn subcriteria van andere) en zijn niet pertinent om een correcte beoordeling de aard van een arbeidsrelatie toe te laten (punt 3.1.3). Dit vergroot de kans dat het vermoeden vaak weerlegd moet worden.
- Het is problematisch dat het vermoeden in werking treedt als slechts aan een minderheid van de vooropgestelde criteria is voldaan. Ook hier stellen zich vragen die verband houden met de gelijke behandeling, ook al beschikt men over de mogelijkheid om ze te weerleggen aan de hand van de algemene criteria.

Voor wat betreft de bescherming tegen arbeidsongevallen is het ABC van oordeel dat :

- de motivering voor de maatregel, i.c. verhoogd risico op arbeidsongevallen bij platformwerkers, niet overtuigend is (punt 3.2.1).
- de voorgestelde regeling inherent discriminatoir is doordat ze een verschil in behandeling doet ontstaan tussen beoefenaars van eenzelfde beroep of activiteit en dit louter op basis van de manier (i.c. het gebruikte communicatiemiddel) waarop zelfstandigen opdrachten ontvangen van hun klanten (punt 3.2.1). Het ABC kan principieel niet instemmen met een andere sociale bescherming voor dezelfde categorieën van bijdragebetalenden.
- de tekst niet duidelijk maakt of de bescherming tegen arbeidsongevallen ook van toepassing is op personen die via het stelsel van de deeleconomie werken (punt 3.2.2). Indien dat de bedoeling zou zijn creëert het ontwerp de facto een derde statuut tussen dat van werknemers en zelfstandigen. Dit is iets waartegen de sociale partners zich steeds unaniem verzet hebben.
- het niet wenselijk is om – zoals het voorontwerp voorziet - de bescherming tegen arbeidsongevallen te koppelen aan de definitie van opdrachtgevend platform en platformwerker (punt 3.2.2). Deze definities hebben ernstige tekortkomingen, onder meer voor wat betreft de interpretatie van het precieze toepassingsgebied (cf. supra). Het is daarom niet mogelijk om de begunstigden van de maatregel op een eenduidige wijze te identificeren waardoor er grote onzekerheid wordt gecreëerd. Dit zal tot juridische betwistingen na ongevallen leiden, inz. wanneer een zelfstandige platformwerker zou vermoeden dat hij mogelijk onder de regeling valt terwijl het platform het daar niet mee eens zou zijn.
- de eigenheid van de sociale stelsels van werknemers en zelfstandigen moeten worden gerespecteerd (punt 3.2.2). De sociale zekerheid van de zelfstandigen is geregeld via hun sociaal statuut, de financiering van de sociale prestaties en de instellingen verloopt via het globaal financieel beheer van het sociaal statuut, zelfstandigen nemen via de erkende zelfstandigenorganisaties vertegenwoordigd in het ABC deel aan het sociaal overleg en geschillen die de zelfstandigen en hun sociaal statuut aanbelangen worden behandeld door een kamer van de arbeidsgerechten samengesteld uit een voorzitter en twee sociale rechters-zelfstandigen. Het Comité vindt dat elke regeling deze principes moet respecteren. Het is voor het ABC dan ook uitgesloten om de invoeringen van een arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen te regelen via een uitbreiding van het toepassingsgebied van de Arbeidsongevallenwet voor werknemers.

3.1 Wettelijk vermoeden van arbeidsovereenkomst

Het Comité benadrukt dat het geen voorstander is van het voorgestelde wettelijk vermoeden van arbeidsovereenkomst op basis van onderstaande principiële en technische opmerkingen.

3.1.1 Begrippenkader

Het voorontwerp van wet omvat zowel een definitie van de notie "digitaal platform" als van de notie "digitaal platform dat opdracht geeft" (cf. punt 2.1.2). Volgens het Comité bemoeilijkt dit de leesbaarheid van de tekst en zorgt het voor interpretatieproblemen. Bovendien is dit overbodig omdat het voorontwerp van wet enkel refereert naar de tweede notie. Voor een goed begrip van de wet is dan ook enkel een sluitende definitie van een "digitaal platform dat opdracht geeft" vereist¹⁴.

Het ABC meent verder dat het voor een correcte interpretatie en toepassing van de wet noodzakelijk is om de in het voorontwerp opgenomen definitie van "digitaal platform dat opdracht geeft" te herformuleren. De gebruikte definitie stelt immers de volgende problemen :

- de definitie is moeilijk leesbaar en te interpreteren omdat ze meerdere opties en voorwaarden insluit¹⁵;
- de definitie impliceert bij voorbaat dat er bij digitale platformen sprake is van een zekere vorm van gezagsuitoefening (en dus van werknemerschap) door te stellen dat zij gekenmerkt worden door het uitoefenen van "beslissings- of controlebevoegdheid". De vraag kan dan ook worden gesteld of een element van gezag al niet op voorhand bewezen moet worden vooraleer de regeling zijn toepassing kan vinden. Het Comité stelt zich de vraag of het daadwerkelijk de bedoeling was om in de definitie naar definiërende elementen over de aard van de arbeidsrelatie te verwijzen, dan wel te verwijzen naar kernmerken van het platform.
- De definitie verwijst naar het gebruik van algoritmes of elke andere gelijkwaardige methode of technologie voor de uitoefening van de beslissings- of controlebevoegdheid. Het is niet duidelijk hoe breed het begrip "beslissing- of controlebevoegdheid" ingevuld moet worden. Het is evenmin duidelijk in welke mate en op welke manier het platform moet kunnen aantonen dat die mogelijkheid effectief uitgesloten is. Het Comité merkt op dat het immers niet duidelijk is wanneer het gebruik van algoritmes met het oog op een efficiëntere afstemming van vraag en aanbod overgaat in het "kunnen uitoefenen van beslissings- of controlebevoegdheid". Zoals uit het ABC-advies 2022/01 blijkt, organiseren platformen via algoritmes op een moderne wijze de efficiënte afstemming tussen vraag en een aanbod. Er zijn grote verschillen in de manier waarop zij dit doen en dus bestaat er een grote diversiteit aan platformen. Eén van de geïdentificeerde onderscheidende elementen bestaat uit de vrijheidsgraden waarover opdrachtnemer en/of opdrachtgever beschikken. Aan het ene uiterste bevinden zich platformen die zich louter als bemiddelaar gedragen, met een absolute vrijheid voor de dienstverlener om

---

¹⁴ Het Comité meent bovendien dat de wijze waarop de notie "digitaal platform" in het voorontwerp wordt ingevuld problematisch is omdat het digitale aspect in de omschrijving ontbreekt. Volgens de huidige definitie zouden bijvoorbeeld ook uitzendkantoren kunnen beschouwd worden als een digitaal platform.

¹⁵ Door het gebruik van de woorden "en" en "of"

opdrachten te weigeren en voor de klant om zijn dienstverlener te kiezen. Aan het andere uiterste bevinden zich sterk sturende platformen waarbij opdrachtgever noch klant over een daadwerkelijke keuze beschikt. Het gebruik van een algoritme kan dus inderdaad een aanduiding van gezagsuitoefening zijn zonder dat het dit echter per definitie zo is. Om die reden stelde het ABC in een eerder advies¹⁶ voor om het gebruik ervan als een neutraal criterium op te nemen in de Arbeidsrelatiewet

Voor het Comité is het bij een herformulering van de definitie van belang dat men met die diversiteit in het gebruik van algoritmes rekening houdt en meer algemeen dat erover gewaakt wordt dat enkel platformen geïsoleerd worden waarbij er zich bij de beoordeling van de arbeidsrelaties effectief moeilijkheden voordoen. Gegeven de veelheid aan platformtypes, vreest het Comité anders dat bij de voorgestelde definitie bepaalde platformen onbedoeld onder de bepaling zouden kunnen vallen. In deze gevallen ontstaan voor de betrokken platformen – en dus ook de personen die via die platformen werken – nieuwe rechtsonzekerheden. Het wijst er in dit verband ook op dat een eventuele uitzonderingsregeling moet goed afgebakend zijn om te vermijden dat een niet-gerechtvaardigd verschil in behandeling ontstaat.

3.1.2 Vermoeden

Het voorontwerp van wet voorziet - net zoals bij de huidige vermoedens in de WAR - in een vermoeden van arbeidsovereenkomst als aan een vastgesteld aantal criteria is voldaan. Het Comité heeft hierbij een aantal opmerkingen.

Mathematische benadering

Het ABC is nooit voorstander geweest van de invoering van een (weerlegbaar) vermoeden waarbij een arbeidsrelatie wordt geacht een arbeidsovereenkomst te zijn als aan een mathematisch aantal door de wet opgesomde criteria is voldaan. Zo stemt het vermoeden van het bestaan van een band van ondergeschiktheid als een aantal criteria (economische en juridische) zijn vervuld, niet overeen met de realiteit van de arbeidsrelaties. In eenzelfde sector, zelfs voor eenzelfde beroep, kan een arbeidsrelatie beschouwd worden als werknemer of als zelfstandige. Alles hangt af van de appreciatie.

Gelijkwaardigheid van de statuten

Voor het Comité zijn het sociaal statuut van de zelfstandigen en de sociale zekerheid van werknemers gelijkwaardig. Beide hebben eigen accenten die tegemoetkomen aan de eigenheid van arbeid uitgeoefend als zelfstandige dan wel als werknemer. Deze gelijkwaardigheid zit ook vervat in de wet op de arbeidsrelaties : bestaande sectorspecifieke criteria zijn neutraal (ze kunnen op werknemerschap of zelfstandige arbeid wijzen) en de vermoedens kunnen in de twee richtingen werken. Voor het Comité is de gelijkwaardige behandeling van de statuten een van de waardevolle aspecten van de Arbeidsrelatiewet.

Met het voorgestelde vermoeden voor platformwerk wordt van dit principe afgeweken :

- er is enkel sprake van een vermoeden van werknemerschap;

---

¹⁶ Advies 2022/01 'Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk' van 26 januari 2022

- men vermoedt bovendien reeds het bestaan van een arbeidsovereenkomst indien een minderheid van de vooropgestelde criteria vervuld is¹⁷. In de bestaande vermoedens wordt het vermoeden in de ene of de andere richting geactiveerd naargelang al dan niet aan de helft van de criteria is voldaan. Dit waarborgt dat de twee stelsels op een gelijkaardige wijze worden behandeld. Dit kan echter alleen als er zowel criteria worden gebruikt die wijzen op ondergeschiktheid en dus werknemerschap als van criteria die een aanwijzing zijn van zelfstandige activiteit. Dit is niet het geval voor het geheel van de criteria die zijn opgenomen in het voorontwerp.
- er is sprake van een hiërarchie in de vooropgestelde criteria : de laatste 5 wegen zwaarder aangezien men reeds een arbeidsovereenkomst vermoedt als 2 ervan vervuld zijn. Dit compliceert de toepassing van het vermoeden en in het bijzonder wanneer een redenering a contrario zou gelden.

Het Comité benadrukt dat het op principiële gronden niet kan instemmen met een eenzijdig vermoeden gebaseerd op een minderheid van criteria omdat deze benadering niet vertrekt van een gelijkwaardigheid van de statuten.

Verhouding ten aanzien van andere wettelijke vermoedens

Het voorontwerp van wet bepaalt dat het vermoeden waarin het voorziet, weerlegd kan worden door alle middelen van recht. Het voorontwerp verwijst hierbij in het bijzonder naar de 4 algemene criteria van de arbeidsrelatiewet. Men zou op basis van de ontwerptekst eveneens kunnen aannemen dat het vermoeden ook zou kunnen weerlegd worden op basis van de bestaande vermoedens voor de risicosectoren.

In de memorie van toelichting (verduidelijking bij artikel 14) wordt echter het tegendeel gesuggereerd. Als het inderdaad de bedoeling is dat het vermoeden van arbeidsovereenkomst in geval van platformwerk primeert op de andere wettelijke vermoedens, dan dringt de toevoeging van een specifieke bepaling in de wet zich op en moet dit ook tot uiting komen in de commentaar bij de artikelen. Zonder dit is het immers mogelijk dat een ander vermoeden, dat eventueel strijdig is met dat van het voorontwerp van wet, eveneens van toepassing is.

3.1.3 Beoordelingscriteria

Het Comité merkt op dat het voor een correcte beoordeling van de arbeidsrelatie noodzakelijk is om te beschikken over een transparante lijst van criteria die i) van elkaar te onderscheiden en ii) duidelijk te interpreteren en toe te passen zijn en bovendien iii) effectief toelaten een inschatting te maken van de aard van de samenwerking. Het stelt vast dat het voorontwerp op dit vlak tekort schiet.

Invulling van de criteria

Het gebruik van meerdere criteria om de aanwezigheid van gezag na te gaan is het slechts zinvol als elk afzonderlijk criterium refereert aan een andere dimensie van gezagsuitoefening. Het Comité stelt vast dat dit niet het geval is bij de 8 criteria die zijn opgenomen in het voorontwerp van wet (cf. punt 2.1.3):

---

¹⁷ indien 3 van de 8 criteria of 2 van de laatste 5 vervuld zijn

- Criteria 1 en 8 verwijzen beide naar de exclusiviteit die het opdrachtgevend digitaal platform kan eisen van de platformwerker.
- Criterium 5 inzake de door de platformwerker na te leven voorschriften en criterium 7 over de inperking van de vrijheid van de organisatie van het werk, vormen beide een concretisering van criterium 3 dat verwijst naar mogelijkheid tot inperking van de vrijheid van de platformwerken voor wat betreft de manier waarop het werk wordt uitgevoerd.

Het gevolg hiervan is dat wanneer een situatie aan één criterium beantwoordt, meteen ook aan 1 of meerdere andere voorwaarden voldaan is. Het vermoeden van arbeidsovereenkomst, waarvoor het slechts noodzakelijk is dat aan een minderheid van de criteria wordt voldaan, zal hierdoor nog sneller in werking treden (cf. supra). De verwevenheid van de criteria verhoogt volgens het Comité ook zeer sterk de kans dat het vermoeden in een groot aantal gevallen weerlegd zal worden, wat leidt tot meer rechtsonzekerheid en inefficiënties in de toepassing van de wetgeving.

Het Comité merkt tot slot op dat de dimensie van gezagsuitoefening waarnaar in bepaalde criteria verwezen wordt¹⁸, reeds vervat zitten in de definitie van "digitaal platform dat opdracht geeft"¹⁹. Activiteiten die worden uitgevoerd via een platform dat aan deze definitie beantwoordt, zullen dan ook automatisch aan meerdere van de vooropgestelde criteria voldoen, waardoor ook meteen het vermoeden van arbeidsovereenkomst zal gelden. Het is daarom noodzakelijk dat (zoals hoger aangegeven) de definitie een loutere omschrijving vormt van wat dient te worden begrepen onder de notie 'opdrachtgevend' en dus geen verwijzing naar het gezagsbegrip bevat.

Keuze van de criteria

Het ABC stelt zich ook vragen bij de inhoudelijke keuze van de voorgestelde criteria.

Ten eerste is het Comité van mening dat de gekozen criteria weinig pertinent zijn om de aard van de arbeidsrelatie te bepalen. De criteria hebben immers eerder betrekking op de kenmerken of mogelijkheden van de platformexploitant dan op de kenmerken van de arbeidsrelatie van de platformwerker. De voorgestelde criteria zullen dus niet toelaten om de arbeidsrelatie beter of correcter te beoordelen. Zo werken veel zelfstandigen via een uurtarief, zal een opdrachtgever nagaan of de resultaatsverbintenis werd behaald of worden ook tussen zelfstandigen en ondernemingen afspraken gemaakt rond vertegenwoordiging. Ook het beschermen van een klantenportefeuille door de opdrachtgever wijst niet noodzakelijk op de aanwezigheid van een arbeidsrelatie als werknemer. Volgens het Comité zullen de voorgestelde criteria dan ook niet bijdragen aan (extra) rechtszekerheid en het waarschuwt dat ze veel zelfstandigen vatten wiens zelfstandige activiteit niet wordt betwist.

Ten tweede wijst het Comité erop dat de memorie van toelichting stelt dat criteria 4 t.e.m. 8 geïnspireerd zijn op deze in het voorstel van Europese richtlijn. Het stelt zich daarbij de vraag :

---

¹⁸ Bv. inperking van de vrijheid in de manier waarop het werk wordt uitgevoerd in criterium 3, beperken van het inkomensniveau in criterium 4, inperking van de vrijheid van organisatie van werk in criterium 5 en 7

¹⁹ "een beslissings- of controlebevoegdheid kan uitoefenen met betrekking tot de wijze waarop de diensten moeten worden verricht"

- op welke gronden de eerste 3 criteria werden toegevoegd²⁰.
- waarom voor de invulling de criteria niet exact dezelfde omschrijving wordt gehanteerd als die in het voorstel van richtlijn. Hoewel de werkzaamheden op Europees niveau nog niet zijn afgerond en er dus nog geen absolute zekerheid is over de definitieve invulling ervan, lijkt het de meest aangewezen werkwijze om eenzelfde omschrijving te hanteren (zie ook punt 3.1.4). Een opeenvolging van wetswijzigingen zijn niet aangewezen, terwijl gelijkaardige maar licht verschillende bewoordingen tussen de Belgische wetgeving enerzijds en Europese richtlijnen anderzijds vaak aanleiding geven tot interpretatiemoeilijkheden, of minstens opgeworpen worden als grond voor juridische betwistingen.

Omschrijving en interpretatie van de criteria

Het Comité stelt vast dat de manier waarop sommige criteria in het voorontwerp omschreven zijn, de eenduidige interpretatie ervan in de weg staat :

1. *Criterium 2* inzake het gebruik van geolokalisering voor andere doeleinden dan de goede werking van basisdiensten. Het is niet duidelijk wat moet begrepen worden onder "de goede werking van zijn basisdiensten".
2. *Criterium 3* inzake de inperking van de vrijheid in de manier waarop het werk wordt uitgevoerd. Het is niet duidelijk wat dient te worden begrepen te worden onder "de manier waarop het werk wordt uitgevoerd".
3. *Criterium 4* inzake de beperking van het inkomensniveau van de platformwerker door het platform. Het voorontwerp geeft aan dat collectieve overeenkomsten met erkende werknemersorganisaties van deze bepaling uitgesloten zijn. Hierbij stellen zich interpretatieproblemen van tweeërlei aard :
  - i. Ten eerste is de vraag wat er moet begrepen worden onder "collectieve overeenkomsten met erkende werknemersorganisaties"? Worden hiermee uitsluitend CAO's bedoeld of kan het ook gaan om collectieve overeenkomsten van een andere soort? In het eerste geval rijst de vraag hoe dit spoort met het feit dat CAO's uitsluitend van toepassing zijn op werknemers. In het tweede geval kan men de vraag stellen waarom enkel collectieve overeenkomsten gesloten met erkende werknemersorganisaties in aanmerking zouden kunnen komen (en bv. niet met erkende zelfstandigenorganisaties). Het Comité is van oordeel dat als de overeenkomsten ruimer worden opgevat dan CAO's, de door de HRZKMO erkende representatieve zelfstandigenorganisaties moeten kunnen overgaan tot het sluiten van collectieve overeenkomsten zoals die worden bedoeld in criterium 4.
  - ii. Ten tweede is het niet duidelijk welke implicaties het bestaan van een CAO's heeft voor de beoordeling van de arbeidsrelaties op basis van het geheel van de criteria. Als men bij de beoordeling geen rekening moet houden met criterium 4, wordt dan het bestaan van een arbeidsovereenkomst vermoed als er voldaan is aan 3 van de 7 vooropgestelde criteria (i.p.v. 8)?

---

²⁰ Hoger werd al gewezen op de overlappingsen tussen criteria 1 en 8 en tussen criterium 3 enerzijds en de criteria 5 en 7 anderzijds.

Mogelijkheid tot uitoefening van gezag vs. effectieve gezagsuitoefening

In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het platform/de platformexploitant, om aan de 8 criteria te voldoen, de genoemde handelingen niet daadwerkelijk hoeft uit te voeren ; het feit dat hij daartoe in staat is, is voldoende. In het voorontwerp van wet blijkt dit uit het gebruik van het woord "kan". De memorie van toelichting stelt terzelfdertijd echter dat de beoordeling van de arbeidsrelatie dient te gebeuren op basis van de feiten. Dit lijkt in tegenspraak met het voorgaande.

Het Comité meent dat deze kwestie verder verduidelijkt moet worden. Het wijst daarbij op het volgende :

- Indien enkel de mogelijkheid van (de exploitant van) een platform om te handelen op de wijze die in het criterium wordt beschreven, volstaat om aan het criterium te voldoen, kan dit leiden tot een te ruime toepassing van de criteria. Hoe moet met andere woorden de afwezigheid van een mogelijkheid bewezen worden? Als bijvoorbeeld in de dienstovereenkomst niets is bepaald met betrekking tot één van de in de lijst van de criteria opgesomde elementen, zou immers kunnen worden aangenomen dat de platformexploitant de mogelijkheid heeft om te handelen en dat aan het criterium is voldaan.
- De memorie van toelichting verwijst naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie. Deze rechtspraak heeft echter betrekking op het begrip van gezag. Zij specificeert dat het voor het bepalen van de gezagsverhouding van belang is dat de werkgever de mogelijkheid heeft om gezag uit te oefenen en meer bepaald dat hij de bevoegdheid heeft om leiding te geven en toezicht uit te oefenen, ongeacht of de controle effectief is of niet²¹. De Cassatierechtspraak verduidelijkt dat dit niet inhoudt dat voor elk criterium dat in een vermoeden voorziet, de loutere mogelijkheid om te handelen volstaat om aan te nemen dat er een gezagsverhouding is. Enkel de aanwezigheid van de mogelijkheid volstaat aldus niet. Het Comité dringt om die reden aan op een grondige reflectie over elk criterium, teneinde te bepalen of, voor elk van deze criteria, de mogelijkheid om te handelen al dan niet volstaat om aan te nemen dat er een gezagsverhouding is.

3.1.4 Europese initiatieven

De memorie van toelichting specificeert dat de invoering van het wettelijk weerlegbaar vermoeden zoals opgenomen in het voorontwerp van wet, in overeenstemming is met de logica en de filosofie van i) de Resolutie van het Europees Parlement van 16 september 2021 en ii) het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie van 9 december 2021. Het Comité heeft hierbij de volgende bedenkingen :

- Het voorontwerp van wet wijkt op veel punten af van het voorstel van Europese richtlijn: andere definities, toevoeging van criteria, andere formuleringen van criteria (zie ook 1.2). Er wordt geen verklaring gegeven voor het bestaan van deze verschillen.

---

²¹ Willy VAN EECKHOUTTE en Goedroen DE MAESENEIRE, Arbeidsrelatieswet. Het bepalen van de rechtsaard van arbeidsrelaties, NJW nr. 156, 2007, p. 108 en 109.

- Deze initiatieven op Europees niveau zijn nog aan de gang. Volgens het Comité is het nuttig om te wachten tot deze activiteiten zijn voltooid alvorens een initiatief te nemen om het Belgische kader aan te passen. Immers,
  - ook de consultatie van sociale partners op Europees niveau nog loopt;
  - de maatregel die op Belgisch niveau wordt genomen is mogelijk strenger of soepeler dan wat op Europees niveau zal worden beslist. Het is dus mogelijk dat de richtlijn die op Europees niveau zal worden genomen en die naar Belgisch recht zal moeten worden omgezet, een (snelle) aanpassing van het Belgisch kader zal vergen. .
  - De eerder geconstateerde interpretatiemoeilijkheden betreffende de verhouding tussen de Belgische wetgeving enerzijds en de Europese richtlijn anderzijds (hoe gelijkaardige begrippen concreet ingevuld moeten worden) en de nood aan opeenvolgende wetwijzigingen kunnen hierdoor versterkt worden.

3.1.5 Interne verwijzingen in de Arbeidsrelatieswet

Dit voorontwerp van wet voegt in de Arbeidsrelatieswet een nieuw vermoeden toe, dat is opgenomen in een nieuw hoofdstuk V/2, dat bestaat uit een nieuw artikel 337/3. Er moet bijgevolg nagegaan worden of de coherentie van de regels van de Arbeidsrelatieswet bewaard blijft en of er aanpassingen nodig zijn aan de interne verwijzingen in die wet.

Art. 15 van dit voorontwerp van wet voegt een verwijzing naar de toepassing van het nieuwe vermoeden voor platformwerk toe in art. 340 van de Arbeidsrelatieswet.

Maar er zijn nog andere artikelen van de Arbeidsrelatieswet die enkel verwijzen naar de bestaande vermoedens en dus niet naar het nieuwe vermoeden voor platformwerk:

- art. 332, over de gevallen waarin een arbeidsrelatie wordt geherkwalificeerd;
- art. 338, § 2, eerste lid, over de mogelijkheid voor beide partijen om gezamenlijk hun arbeidsrelatie voor te leggen aan de Administratieve Commissie ter regeling van de arbeidsrelatie, binnen een termijn van één jaar na de inwerkingtreding van nieuwe kwalificatieregels;
- art. 339, over de soevereine macht van hoven en rechtbanken.

Het Comité vraagt dat alle noodzakelijke aanpassingen gedaan worden aan de interne verwijzingen in de Arbeidsrelatieswet, zodat er geen problemen ontstaan op legistisch vlak.

3.2 Bescherming tegen arbeidsongevallen

Het Comité heeft ten tweede opmerkingen bij de uitbreiding van de arbeidsongevallenverzekering naar platformwerkers die actief zijn als zelfstandige. Het gaat om overwegingen van principiële aard en met betrekking tot de praktische modaliteiten van de regeling.

3.2.1 Principiële overwegingen

Het Comité heeft kanttekeningen van principiële aard bij de voorgestelde maatregel.

Uitgangspunt

In de memorie van toelichting wordt de toekenning van een arbeidsongevallenverzekering voor personen die werken als zelfstandige via een opdrachtgevend platform verantwoord door de aanname dat veel platformwerkers, ook de zelfstandige, activiteiten verrichten met een verhoogde kans op een arbeidsongevallen (cf. punt 2.2.1). Het Comité merkt op dat :

- die bewering niet gestaafd wordt door een verwijzing naar enig empirisch onderzoek
- het niet duidelijk is op welke manier elke mogelijke platformwerker die prestaties verricht voor een opdrachtgevend platform een verhoogd risico op arbeidsongevallen zou lopen, tenzij verondersteld wordt dat ze in bepaalde activiteitensectoren (zoals vervoer- en koerierdiensten) met een verhoogd risico actief zijn. Is het mogelijk dat sommige opdrachten binnen een activiteitensector nauwelijks een (verhoogd) risico inhouden terwijl andere wel een (verhoogd) risico inhouden?

Bestaande bescherming

Het Comité brengt in herinnering dat zelfstandigen zijn in België reeds beschermd tegen inkomensverlies in geval van een arbeidsongeval of een beroepsziekte via de algemene ziekte- en invaliditeitsverzekering, zij het niet via een specifiek daartoe voorzien stelsel zoals de arbeidsongevallen- en beroepsziekteverzekering voor werknemers maar wel via de klassieke ziekte- en invaliditeitsverzekering²².

Discriminatie tussen zelfstandigen

Het Comité is van oordeel dat een bescherming tegen arbeidsongevallen voor zelfstandige platformwerkers een discriminatie creëert tussen zelfstandigen. Een dekking door de arbeidsongevallenwet zal immers afhangen van het al dan niet verrichten van activiteiten via een digitaal opdrachtgevend platform²³. Dit betekent dat zelfstandigen die buiten de platformeconomie werken of hun activiteit verrichten met tussenkomst van een platform dat geen opdracht geeft, niet gedekt zullen zijn door de arbeidsongevallenwet, zelfs niet als ze eenzelfde activiteit verrichten of actief zijn binnen dezelfde sector als de zelfstandigen waarop het voorontwerp van wet van toepassing is. In het voorbeeld van de taxisector ontstaat er mogelijk een verschil in behandeling tussen zelfstandige chauffeurs die hun oproepen telefonisch of via een telefooncentrale ontvangen en diegene die werken via een app. In het meest extreme geval zal eenzelfde taxichauffeur gedekt zijn voor de ritten die hij uitvoert na tussenkomst van het platform van de taxicentrale waarvoor hij rijdt, terwijl hij dat niet is voor de ritten die hij van dezelfde taxicentrale na een telefonische oproep aanvaardt.

Het is moeilijk om deze verschillen in behandeling objectief te rechtvaardigen. Voor het Comité kunnen ze niet verantwoord worden op basis van de manier waarop zelfstandigen opdrachten ontvangen van hun klanten, i.c. de tussenkomst van een digitaal platform.

---

²² Zie hierover ook ABC-adviezen 2019/08 en 2021/08

²³ Een chauffeur die zijn diensten via UBER verricht zal gedekt zijn, terwijl de chauffeur die via een taxicentrale werkt dit niet zal zijn.

Oneerlijke concurrentie

Het Comité meent dat een bescherming tegen arbeidsongevallen voor zelfstandige platformwerkers eveneens tot oneerlijke concurrentie zou kunnen leiden tussen de digitale platformen en de andere tussenpersonen in de markt²⁴. Voor de dienstverlener zou het immers interessanter kunnen zijn om via een digitaal platform te werken in plaats van via een andere tussenpersoon.

3.2.2 Overwegingen bij de voorgestelde modaliteiten

Uitbreiding van de arbeidsongevallenwet

De verplichte arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen die platformwerk verrichten zou volgens het voorontwerp van wet gerealiseerd worden door een uitbreiding van het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (cf. punt 2.2.3).

Het ABC kant zich tegen het voornemen om de zelfstandigen op te nemen in het toepassingsgebied van de sociale zekerheid voor werknemers. Hierbij spelen praktische overwegingen (financiering²⁵, administratief beheer en uitvoering, behandeling van geschillen²⁶, representatieve vertegenwoordiging²⁷) maar de bezwaren zijn vooral van principiële aard.

De sociale bescherming van werknemers en zelfstandigen is vandaag georganiseerd binnen twee afzonderlijke stelsels van sociale zekerheid, met een eigen financieel beheer. Het ligt dan ook voor de hand dat een eventuele uitbreiding van de bescherming van zelfstandigen - ook al gaat het om een zeer specifieke groep – niet kan gebeuren via een bepaling in een tekst die heeft op de sociale zekerheid van de werknemers. . Als men besluit om een verzekering tegen arbeidsongevallen in te voeren voor zelfstandige platformwerkers dan is het volgens het ABC noodzakelijk om dit te doen via een afzonderlijke en autonome bepalingen.

Toepassingsgebied

- Omschrijving en interpretatie

De bepaling die de arbeidsongevallenwet uitbreidt tot zelfstandigen die actief zijn via een opdracht gevend platform :

- is zeer complex door de talrijke verwijzingen erin. Het zou wenselijk zijn om ze te vereenvoudigen.
  - De precisering "die tegen vergoeding een activiteit uitoefenen via een digitaal platform dat opdracht geeft" is overbodig aangezien ze reeds is opgenomen in de definitie waarnaar het toepassingsgebied van de maatregel verwijst (zie definitie van de platformwerker in punt 2.1.2.).

---

²⁴ Bijvoorbeeld de digitale VTC-platformen (VTC = voitures de transport avec chauffeur = bestuurders van voertuigen met chauffeur) en de taxicentrales.

²⁵ Wat zullen de regels zijn inzake financiering?

²⁶ Welke rechtsinstantie zal bevoegd zijn in geval van geschillen? Het is van essentieel belang dat het de kamer van de zelfstandigen is die bevoegd is.

²⁷ Hoe kan de adviserende opdracht van de representatieve zelfstandigenorganisaties worden gewaarborgd?

- Om te preciseren dat de bepaling betrekking heeft op de zelfstandigen is het eenvoudiger om rechtstreeks te vermelden "die deze activiteit uitoefent als zelfstandige zoals bedoeld in artikel 3, §1, eerste lid, van het KB nr. 38", eerder dan naar de arbeidsrelatie te verwijzen zoals bepaald in de WAR.
- doet ook enkele interpretatievragen rijzen:
  - Ze gaat uit van de definitie van het platform dat opdracht geeft, die in het kader van het vermoeden van arbeidsovereenkomst wordt gebruikt (zie 2.1.2). Zoals reeds vermeld in punt 3.1.1, doet deze definitie meerdere vragen rijzen op het niveau van de interpretatie.
  - Het gebruik van eenzelfde definitie om het toepassingsgebied van het vermoeden van arbeidsovereenkomst voor de platformwerkers en voor de uitbreiding van de arbeidsongevallenverzekering vast te leggen, is problematisch. De toepassing van het vermoeden in het kader van een kwalificatie van de arbeidsrelatie en het toepassen van de arbeidsongevallenregeling gebeuren niet noodzakelijk op hetzelfde moment en gebeuren niet door dezelfde instanties. Maar toch zal de concrete invulling van datzelfde begrip "*digitaal platform dat opdracht geeft*" logischerwijze dezelfde moeten zijn. De vraag is hoe men de coherentie hier kan verzekeren.
- houdt het risico in dat de maatregel ook wordt toegepast op platformen die zich beperken tot het samenbrengen van zelfstandigen en hun klanten (louter matching van vraag een aanbod) en de goede werking ervan zullen verstoren.

- **Inhoudelijke invulling**

Het Comité heeft verder twee, meer inhoudelijke opmerkingen bij de voorgestelde uitbreiding van het toepassingsgebied.

Ten eerste zal de uitbreiding van toepassing zijn op alle zelfstandigen die actief zijn via een opdracht gevend platform, ongeacht de hoogte van de bijdragen die ze betalen. Dat betekent dat het toepassingsgebied bijvoorbeeld eveneens de student-zelfstandigen en de zelfstandigen in bijberoep omvat, die van de betaling van bijdragen zijn vrijgesteld. Dit doet vragen rijzen op het niveau van de financiering. Het is immers niet logisch dat het sociaal statuut de kosten zou dragen voor personen die niet aan het stelsel bijdragen²⁸.

Ten tweede merkt het Comité op dat artikel 16 van het voorontwerp van wet stelt dat de Arbeidsongevallenwet van toepassing zal zijn op personen die tegen vergoeding een activiteit uitoefenen met tussenkomst van een digitaal platform dat opdracht geeft en op basis van de Arbeidsrelatiewet gekwalificeerd worden als zelfstandige. Het is onduidelijk in hoeverre personen die vallen onder het stelsel van de deeleconomie beoogd worden, hier zijn twee interpretaties mogelijk.

---

²⁸ Overigens is in het stelsel van de werknemers enkel een werkgeversbijdrage verschuldigd in het kader van de verzekering tegen arbeidsongevallen. Een omzetting naar het stelsel van de zelfstandigen zou inhouden dat enkel de opdrachtgever, i.c. de platformexploitant, een bijdrage verschuldigd zou zijn. Ook hier zou geen enkele koppeling worden gemaakt met de hoogte van de door de zelfstandige betaalde bijdragen.

In een eerste interpretatie is het uitgangspunt dat personen die een activiteit verrichten in het kader van de wet op de deeleconomie onder de toepassing vallen van een fiscale regeling. Deze fiscale regeling heeft weliswaar sociale implicaties, maar raakt niet aan enkele fundamentele begrippen uit het sociaal recht. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds daadwerkelijke occasionele activiteiten die niet als een beroepsactiviteit kunnen gekwalificeerd worden (op deze personen is de verzekering tegen arbeidsongevallen niet van toepassing) en anderzijds activiteiten die met een zekere regelmaat worden uitgeoefend en die dus als een beroepsactiviteit moeten worden gekwalificeerd (op deze personen zou de verzekering tegen arbeidsongevallen wel van toepassing kunnen zijn). Het brengt immers ook in herinnering dat deze laatste groep weliswaar niet verzekeringsplichtig is in het sociaal statuut van de zelfstandigen, maar deze 'vrijstelling van verzekeringsplicht' niet betekent dat ze uitgesloten worden van het begrip "zelfstandige" zoals gedefinieerd in art. 3, §1 van het Koninklijk Besluit nr. 38.

In een andere interpretatie geldt:

- De Arbeidsrelatiewet is een kwalificatie-instrument voor de beoordeling van de aard van arbeidsrelaties.
- In het geval van activiteiten die verricht worden met tussenkomst van een digitaal platform zal de vraag naar de aard van de arbeidsrelatie tussen opdrachtgever en -nemer zich slechts stellen indien de activiteit i) niet onder het toepassingsgebied van de wet op de deeleconomie ressorteert (bv. omdat de vooropgestelde inkomstengrens overschreden wordt of het platform niet de beoogde erkenning geniet) én ii) kan beschouwd worden als een beroepsactiviteit²⁹. Enkel in deze situaties is een kwalificatie aan de hand van de Arbeidsrelatiewet aan de orde³⁰.
- Bijgevolg zullen personen die een occasionele activiteit verrichten in het kader van de wet op de deeleconomie niet gedekt zijn door de verplichte arbeidsongevallenverzekering omdat ze op basis van de arbeidsrelatiewet niet als zelfstandige gekwalificeerd worden.

Het Comité merkt op dat ook de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het voorontwerp van wet geen peer-to-peer activiteiten viseert. Gelet op het voorgaande verdient het volgens het Comité de aanbeveling om dit ook in de wettekst te verduidelijken.

Het Comité merkt nog op dat indien de regeling ook personen zou viseren die actief zijn in de deeleconomie, dit de facto een derde statuut creëert tussen dat van werknemers en zelfstandigen. Dit is iets waartegen de sociale partners zich steeds unaniem verzet hebben.

3.2.3 Implementatie

Tot slot merkt het Comité op dat er nog een reeks praktische aspecten moeten worden uitgeklaard vooraleer de voorgestelde maatregel praktische uitwerking kan krijgen. Men zal bijvoorbeeld nog :

---

²⁹ Zie hierover ook ABC-advies 2022/01 'Kwalificatie van de arbeidsrelatie in geval van platformwerk' van 26 januari 2022

³⁰ In zijn advies 2022/01 benadrukte het Comité dat er aan het gebruik van een erkend digitaal platform, geen enkele conclusie kan verbonden worden met betrekking tot de aard van de professionele activiteit en dus de aard van de arbeidsrelatie.

- moeten bepalen hoe de platformen³¹ en zelfstandigen³² die onder het toepassingsgebied vallen moeten worden geïdentificeerd, alsook welke instantie voor de identificatie verantwoordelijk zal zijn;
- alle modaliteiten voor de berekening van de schadevergoeding in geval van arbeidsongevallen dienen vast te stellen³³;
- alle gegevensstromen tot stand moeten brengen die nodig zijn tussen de verschillende actoren³⁴ die een rol zullen spelen in de arbeidsongevallenverzekering voor zelfstandigen.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 17 mei 2022:

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter

---

³¹ Voorziet men een verplichte registratie van de platformen en zo ja bij welke instantie (RSVZ, Fedris of een andere instelling)? Wie is verantwoordelijk voor de detectie van deze platformen (ook van diegene die niet aan hun verplichtingen voldoen)?

³² In de werknemersregeling kan men zich beroepen op de Dimona-DmfA-aangiftes terwijl een zelfstandige die een activiteit uitoefent niet in een officiële databank wordt geregistreerd. De vraag stelt zich i) wie verantwoordelijk is voor de identificatie van de zelfstandigen, ii) hoe dit in de praktijk moet gebeuren en iii) wat de gevolgen zijn van een eventuele herkwalificatie van de arbeidsrelatie.

³³ In het werknemersstelsel kan men zich beroepen op het begrip 'basisloon' waarvan het bedrag kan worden afgeleid uit de DmfA-aangifte. De hoogte van het inkomen van een zelfstandige is i) enkel op jaarbasis en ii) slechts met vertraging gekend.

³⁴ Met name de opdrachtgevende platformen, Fedris, de verzekeraars en de betrokken OISZ'en